Emanoil „Pache” Protopopescu (1845–1893) — primar al Bucureștiului, jurist, profesor, om politic și reformator urban.

EMANOIL „PACHE” PROTOPOPESCU

Emanoil Protopopescu, cunoscut sub numele de Pache Protopopescu (uneori ortografiat „Emanoil Pake Protopopescu”), s-a născut la 12 ianuarie 1845 în București, în mahalaua Negustori, într-o familie de clerici.

Tatăl său, Iancu Protopopescu, era protopop și slujea la Biserica Sfântul Gheorghe Nou, una dintre cele mai vechi parohii ale Capitalei. Proveniența sa dintr-o familie cu statut intelectual și religios i-a facilitat accesul la educație într-o perioadă în care școala era încă un privilegiu.

A urmat cursurile prestigiosului Colegiu „Sfântul Sava”, unde s-a format în spiritul modernității pașoptiste, după care a urmat Facultatea de Drept din București între 1863 și 1866, obținând licența. Studiile le-a continuat la Paris, apoi la Bruxelles și Geneva, unde a obținut doctorate în drept, confirmându-și vocația de jurist european. În timpul studiilor sale, domnitorul Alexandru Ioan Cuza l-a numit ajutor de grefă la Tribunalul de Comerț din București, ceea ce a reprezentat primul său contact direct cu administrația publică.

La întoarcerea în țară, în 1869, s-a înscris în Baroul București și a început o carieră juridică solidă, dublată de activitate didactică și de o pasiune pentru reformarea vieții publice românești.

Cariera juridică și politică

Între 1870 și 1880, Pache Protopopescu a activat ca avocat, profesor și autor de texte juridice și civice. În 1871 a fost numit șef al Serviciului Contencios și avocat al Comunei București, poziție din care a început să înțeleagă mecanismele birocratice ale administrației locale.

Ulterior, s-a implicat în viața politică, devenind prefect al Poliției Capitalei, apoi deputat independent. Avea o viziune pragmatică și europeană asupra modernizării orașului și a considerat administrația municipală ca principal instrument de civilizare urbană. Această abordare l-a propulsat spre cea mai înaltă poziție administrativă din oraș: funcția de primar al Bucureștiului.

Mandatul de primar al Bucureștiului (1888–1891)

Emanoil „Pache” Protopopescu a fost desemnat primar general al Bucureștiului în aprilie 1888, la vârsta de 43 de ani, prin votul Consiliului Municipal. Mandatul său, care a durat până în decembrie 1891, a fost unul dintre cele mai eficiente și mai respectate din istoria administrației orașului.

Deși a condus doar trei ani, bilanțul realizărilor sale a fost remarcabil. Pache Protopopescu a inițiat o serie de lucrări publice de amploare, a introdus inovații tehnice și a promovat o concepție modernă a urbanismului. A extins iluminatul public electric până la Teatrul Național, a modernizat sistemul de telefonie urbană și a introdus reguli stricte de salubritate și întreținere a drumurilor.

Unul dintre proiectele sale cele mai importante a fost trasarea bulevardului care astăzi îi poartă numele — Bulevardul Pache Protopopescu — o arteră amplă care lega centrul de estul orașului,

deschizând noi perspective urbanistice. În timpul mandatului său au fost amenajate trotuare moderne și s-a impus pavarea sistematică a străzilor principale.

Pache Protopopescu a fost, de asemenea, un promotor al învățământului public. În perioada 1888–1891 s-au construit 28 de școli noi în București, printre care și clădirea actualului Colegiu Național „Gheorghe Lazăr”. El a impus reguli de igienă și siguranță pentru instituțiile publice, inspirându-se din modelele urbane occidentale.

Contemporanii l-au descris ca pe un om integru, energic și disciplinat, care considera ordinea și educația fundamentale pentru progresul unei capitale moderne.

Personalitate, viziune și moștenire

Emanoil Protopopescu a fost o figură ilustră a burgheziei intelectuale românești. Era un liberal moderat, raționalist și orientat spre modelul occidental. Presa vremii îl numea „primarul european” și „intâiul primar bun al Bucureștilor” (formularea îi aparține lui Tudor Arghezi).

Viziunea sa urbană a depășit simpla administrare: Pache Protopopescu a conceput orașul ca pe un organism viu, cu nevoi sociale, educaționale și estetice. A înțeles importanța ordinii, a igienei publice și a spațiului civic. Întreaga sa activitate demonstrează o înclinație către funcționalitate, armonie și disciplină urbană.

A murit prematur, la 28 aprilie 1893, la doar 48 de ani, lăsând în urmă o imagine de administrator exemplar. Decesul său a fost resimțit ca o pierdere pentru Capitală, mai ales că reformele sale începeau să dea roade vizibile.

Omagiu și posteritate

Amintirea sa a fost perpetuată prin denumirea bulevardului central „Pache Protopopescu” și prin statuia ridicată în fața Liceului „Matei Basarab”, operă a sculptorului Carol Storck, inaugurată în 1903. În numeroase articole istorice este citat drept simbol al unei administrații oneste și eficiente. În memoria urbană, numele lui Pache Protopopescu este asociat cu începuturile modernizării Bucureștiului și cu primul efort coerent de planificare a dezvoltării urbane.

REFERINȚE

- Portret: Emanoil Pache Protopopescu – un model de primar pentru un oraș european (RADOR)
- Arghezi i-a zis „întâiul primar bun al Bucureștilor” (B365)
- Pache Protopopescu – primul primar european al bucureștenilor (Realkom)
- Cum a murit primarul de legendă al Bucureștiului, Pache Protopopescu (Fanatik)
- Primul bulevard din istoria Bucureștiului trasat de primarul Pache Protopopescu (București.ro)
- Emanoil Protopopescu-Pake (Wikipedia)
- Monumentul lui Pache Protopopescu (Bunicuța Virtuală)